

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«پیوند اعضاء در حقوق ايران و فقه اسلامى»

گرد آورنده و تالیف : سید حامد موسوی

انتشارات : پیشرو مبتکران

۱۳۸۷

سرشناسیه	: موسوی، حامد، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: نبود اعضاء در حقوق ایران و فقه اسلامی / گردآورنده و تالیف حامد موسوی.
منشخصات نشر	: تهران: بشرو: منتکران، ۱۳۸۷.
منشخصات ظاهری	: ۱۰۰ ص.
شابک	: ۸۰۰۰ ریال: 978-964-94332-6-4
وضعیت فهرست نویسی	: فبا
پادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۰۰.
موضوع	: نبود اندامها و نافتها (نثه).
موضوع	: نبود اندامها و نافتها.
موضوع	: نبود اندامها و نافتها -- فوایس و معمرات.
رده بندی کنگره	: ۶۲۷/۳۷۹ : ۱۳۸۷ بر ۸/۱/۱۹۸ BP
رده بندی دیویی	: ۶۲۷/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۵۲۳۳۳۷

انتشارات، پبشره منتکران

نام کتاب : پیوند اعضاء در حقوق ایران و فقه اسلامی

گرد آورنده و تالیف: سید حامد موسوی

ناشر: پبشره منتکران

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۷

تیراژ: هزار جلد

قیمت: ۸۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۴۳۳۳۷-۶-۴

با همکاری مؤسسه فرهنگی هنری عصر منتکران

۱	مقدمه
۳	تاریخچه پیوند اعضاء در ایران
		فصل اول
		شناخت انواع پیوند اعضاء و مرگ مغزی
		بخش اول : انواع پیوند اعضاء
۵	گفتار اول : پیوند قریه
۱۰	گفتار دوم : پیوند کلیه
۱۵	گفتار سوم : پیوند مغز استخوان
۱۹	گفتار چهارم : پیوند کلیه
۲۴	گفتار پنجم : پیوند قلب
۲۸	گفتار ششم : پیوند ریه
۳۳	گفتار هفتم : پیوند پانکراس
۳۶	بخش دوم : مرگ مغزی
۳۸	گفتار اول : سطوح مختلف هوشیاری
۳۹	گفتار دوم : ویژگیهای اغما
۴۱	گفتار سوم : مرگ مغزی

فصل دوم

وضعیت حقوقی پیوند اعضاء

		بخش اول : وضعیت حقوقی پیوند اعضاء در کشورهای مختلف
۴۸	گفتار اول : وضعیت حقوقی پیوند اعضاء در کشورهای غربی
۵۲	گفتار دوم : پیوند اعضاء در کشورهای اسلامی
۵۶	بخش دوم : وضعیت حقوقی پیوند اعضاء در ایران

فصل سوم

پیوند اعضا در فقه اسلامی

بخش اول : مباحث کلی پیرامون پیوند اعضا

گفتار اول : حکم فقهی قطع کردن اعضا ۶۳

گفتار دوم : فروش اعضا ۷۳

گفتار سوم : پیوند اعضا ۷۴

بخش دوم : پیوند اعضا پس از قصاص .

گفتار اول : وضعیت قطعه ای که پیوند زده می شود ۷۵

گفتار دوم : پیوند عضو قطع شده چه اثری بر حکم قصاص دارد ۷۶

بخش سوم : احکام پزشکی پیوند اعضا

گفتار اول : فتاوی مراجع تقلید درباره پیوند اعضا ۸۳

گفتار دوم : استفتانات از مراجع تقلید درباره پیوند اعضا ۸۵

نتیجه گیری ۹۸

منابع ۱۰۰

مقدمه : پیوند اعضا همواره از آرزوهای دیرینه بشر بوده و حتی در قدیمی ترین آثار ایران و جهان مجسمه ها و تصاویری از پیوند سراسمان به بدن حیوانات یا انواع و اقسام این گونه تجلیات فکری به چشم می خورد . برخی از انواع پیوند، از جمله پیوند پوست و انتقال خون که نوعی پیوند عضو محسوب می شود ، از زمان های قدیم انجام می شده است .

ازسال ۱۹۶۲ که پیوند و پس از آن پدیده مرگ مغزی در محافل علمی مطرح گردید، علاوه برمنتقدان اجتماعی، ازسوی علمای مذهبی و حقوقدانان به عنوان موافق و مخالف مطرح شد. قانونگذاران در اکثر کشورها، اقدام به تدوین قوانین مربوط به پیوند اعضا و قانونمند کردن این مقوله مهم پزشکی کرده و متعاقب آن اقدامات اجرایی توسط نهادهای اجرایی و دولت های متبوعه صورت گرفته است از آن جمله :

- تشکیل بانک اطلاعاتی مکانیزه پیوند اعضا جهت هماهنگی بین مراکز پیوند و اهدا کننده و گیرنده پیوند .
- سازماندهی کمیته تشخیص مرگ مغزی در بیمارستان ها و بخش های مراقبت ویژه (ICU) از بین اشخاصی که خود درگیر پیوند نمی باشند .
- تبلیغات در زمینه پیوند اعضا به منظور تشویق عامه مردم جهت شرکت در این امر خیر از راه :

- تبلیغ برای وصیت کردن جهت اهدای عضو پس از مرگ
 - تبلیغ برای دریافت کارت های اهدای عضو پس از مرگ
 - تبلیغ برای مراجعه به مراکز اهدای عضو جهت اهدای کلیه در زمان حیات.
- مطالعه کتب طب قدیم بیانگر آن است که پزشکان قدیم نیز از پیوند اعضا بی اطلاع نبوده اند در قرن دوم قبل از میلاد جراحان چینی بنام هوآتو و پین چیز و (Huato & pien chiso) فرضیه پیوند بعضی بافت ها و اعضا ، را ارائه دادند اما چون شرایط جراحی در چین آن دوران مناسب نبود بنابراین این گزارش ها بیشتر به یک افسانه شباهت داشت .

داستان کلاسیک پیوند اعضاء در مغرب زمین پر از نمادهای مذهبی است و رهبران مذهبی آشنا به علم پزشکی از جمله دومیسا و کاسموس (Cosmos & Domia) در سالهای ۳۰۵ - ۲۸۵ بعد از میلاد باعث رشد و نمو آن شدند. بر طبق این داستان پای یک شخص تازه فوت شده به طور موفقیت آمیز به شخصی که قبلا پایش قطع شده بود پیوند زده شد.

توجه دوباره و گرایش مجدد به پیوند اعضاء با تلاش جان هانتز (John Hunter) پدر جراحی تجربی شروع شد که جراحی را به عنوان یک هنر مکانیکی و علم تجربی بیان کرد. او به طور موفقیت آمیز اولین دندان آسیای کوچک یک بیمار را چند ساعت پس از خارج کردن سرجای خود کاشت. او گفت که تمام مواد زنده اگر در تماس باهم قرار بگیرند به یکدیگر متصل می شوند. امریش اولمن (Emerich Ulman) کلیه یک سگ را در گردن آن پیوند زد. گوتری (Goutrick) حتی سر یک سگ را به گردن سگ دیگر پیوند زد.

در سال ۱۹۵۸ موروی (Mauroy) در بوستون و همینگر (Heminger) در پاریس تعدادی پیوند کلیه را همراه با تابش اشعه به سر تا سر بدن به منظور سرکوب دفع پیوند انجام دادند.

نقطه عطف پیوند اعضاء حدود چهل سال قبل در یکی از بیمارستان های بوستون در آمریکا به وقوع پیوست و اولین پیوند کلیه با موفقیت از یک دو قلوی مشابه که برادر وی دچار نارسایی شدید کلیه بود انجام گرفت. و این مطلب در واقع صفحه درخشانی بود که بر تاریخ پزشکی افزوده شد. سیزده سال بعد در سوم دسامبر ۱۹۶۸ اولین پیوند قلب انسان در شهر کیپ تاون آفریقای جنوبی بوسیله پروفیسور کریستین برنارد انجام پذیرفت و قلب دنیز دارادل در سینه لویی قرار گرفت و صدای ضربان قلب وی در تمام جهان پیچید. به دنبال موفقیت پیوند قلب پیوند سایر اعضاء مانند کبد، ریه، پانکراس و مغز استخوان مطرح شد.

تاریخچه پیوند اعضاء در ایران :

هزینه های هنگفت برنامه همودیالیز مقامات بهداشتی را بر آن داشت تا در زمینه راه اندازی پیوند تلاش کنند. اولین پیوند کلیه در ایران در سال ۱۳۴۷ در شیراز انجام شد ولی برنامه متجسمی برای پیوند وجود نداشت. قبل از انقلاب حدود ۶۰ پیوند انجام شد و بیشتر کلیه ها از اروپا توسط شبکه کاشت و پیوند اروپایی (Urotransplant) با قیمت بالای ۸۰ تا ۱۰۰ هزار دلار وارد می شد. پس از انقلاب اسلامی پیوند به مدت چند سال به طور کلی متوقف شد.

تا اینکه از سال ۱۳۶۴ به همت آقای دکتر فاضل و آقای دکتر سیم فروش و همکارانش پیوند کلیه در ایران شتاب گرفت و با آموزش تیم های مختلف پیومند توسط این دو گروه، مراکز پیوند متعددی در مراکز دانشگاهی ایران راه اندازی شد. از سال ۶۹-۱۳۶۴ حدود ۱۳۰۰ مورد پیوند کلیه در ایران انجام شد که اکثرا از منابع دهنده زنده خویشاوند و غیر خویشاوند بوده است. در شیراز مرکز پیوند اعضاء از سال ۱۳۶۷ راه اندازی شد و به سرعت به یکی از فعال ترین مراکز پیوند اعضاء (به خصوص پیوند از جسد) در ایران تبدیل شد. همچنین اولین مورد پیوند قلب از جسد در ایران توسط آقای دکتر سنجریان و همکارانش در این مرکز با موفقیت انجام شد. امروزه حدود ۱۸ مرکز به طور کامل جوآبگوی پیوند کلیه می باشند. لازم به ذکر است که در ایران یک تبعه خارجی نمی تواند پیوند بگیرد مگر آنکه دهنده اش را با خود بیاورد.